

prof. dr hab. Anna Jeremus-Lewandowska
Dziedzina: Sztuki muzyczne
Dyscyplina artystyczna: wokalistyka
Akademia Muzyczna im. I.J. Paderewskiego w Poznaniu

Poznań, 10 września 2022

**Recenzja w przewodzie doktorskim mgr Karoliny Ciwis-Kędry
w dziedzinie sztuk muzycznych, w dyscyplinie artystycznej wokalistyka**

Zleceniodawca recenzji

Rada Dyscypliny Artystycznej Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina w Warszawie, pismo z dnia 01.03.2022.

Zlecenie podjęte w związku z decyzją Rady Dyscypliny Artystycznej Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina w Warszawie o powołaniu mnie na recenzenta w przewodzie doktorskim mgr Karoliny Ciwis-Kędry. Przewód doktorski jest prowadzony na podstawie ustawy z dnia 14 marca 2003 o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki t. j. (Dz. U. z 2017, poz. 1789), Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dn. 19 stycznia 2018 (Dz. U. z 2018, poz. 261) w sprawie szczegółowego trybu przeprowadzania czynności w przewodach doktorskich, postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora oraz art. 179 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 3 lipca 2018. Przepisy wprowadzające ustawę – *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (Dz. U. z 30 sierpnia 2018, poz. 1669).

Do nadesłanego mi przez przewodniczącego Rady Dyscypliny Artystycznej pisma została dołączona dokumentacja doktorantki: dzieło artystyczne oraz opis.

Ocena pracy doktorskiej

Praca doktorska mgr Karoliny Ciwis-Kędry pt. *Kobiety w operach Giacomo Pucciniego na przykładzie Manon Lescaut i Toski*, składa się z dzieła artystycznego zarejestrowanego na nośniku elektronicznym (CD - audio) oraz opisu, stanowiących łącznie pracę pod wspomnianym tytułem.

Dzieło artystyczne obejmuje nagranie następujących fragmentów:

Manon Lescaut

1. <i>Cortese damigella, il priego mio accettate</i>	4:08
2. <i>Donna non vidi mai</i>	2:13
3. <i>Vedete? lo son fedele</i>	4:31
4. <i>In quelle trine morbide</i>	2:22
5. <i>Sola, perduta, abbandonata</i>	4:36

Tosca

6. <i>Mario! Mario! Mario!</i>	12:36
7. <i>Visi d'arte, vissi d'amore</i>	3:11
8. <i>E lucevan le stelle</i>	2:52
9. <i>Final III aktu</i>	14:44

Całkowity czas nagrania: 51:22

Solistce w nagraniu towarzyszą: Chaoran Zou tenor (fragmenty solowe 2, 8), Joanna Steczek fortepian.

Reżyser nagrań, mastering: Marian Czarnecki.

Miejsce rejestracji – sala koncertowa Państwowej Szkoły Muzycznej I i II st. Im. K. i A. Szafranków w Rybniku, luty 2019.

Utwory przedstawione w dziele artystycznym, stanowią wybór najbardziej reprezentatywnych fragmentów obu oper, w których wykonawcy mogą zaprezentować zarówno wokalne umiejętności techniczne, jak i artystyczną interpretację każdej z postaci.

Mgr Karolina Ciwis-Kędra od samego początku pracy deklaruje, że podjęcie się nagrania materiału dźwiękowego było dla niej swoistym „doświadczeniem przeprowadzonym na własnym organizmie”. Niestety eksperyment ten przyniósł słabe efekty czyli prezentację wokalną o niskim poziomie artystycznym. Głos sopranistki zrealizował co prawda linie melodyczne obu partii, jednakże nie brzmiał w nich dobrze. Także umiejętności technicznego prowadzenia głosu postawiają wiele do życzenia: różne zabarwienie głosu w ramach skali, niestabilność dźwięku, często głos nie oparty na oddechu – zwłaszcza w średnicy – wykorzystujący tylko rejestr głowowy, przez co nie prezentował oczekiwanej siły i dramatyzmu wolumenu głosu, co bardzo „przeszkadzało” w słuchaniu całości wykonania. W zdecydowanie większej części nagrania miałam wrażenie, że sopranistka śpiewa asekuracyjnie i technicznie. Według mnie brak jest także *belcatowego* prowadzenia dźwięku: *legato* skutkuje dźwiękiem ostrym i często „prostym” (bez potrzebnej naturalnej wibracji) czy malowania głosem przepięknych fraz *pucciniowskich* (zwłaszcza w średnicy głosu, wyraźnie nienasyconej potrzebną barwą dźwięku). Niestety nie słychać też w wykonaniu artystycznej interpretacji, scalającej całość, tej przepięknej i tak wymagającej muzyki wokalnej, o której doktorantka tyle pisze w części opisowej dzieła. Najwyższe dźwięki są całkowicie oddzielone od reszty skali, często różnią się barwą

Ja

i sposobem emisji, podobnie zresztą jak i dźwięki najniższe. Nieciekawy efekt potęguje jeszcze zestawienie z tenorem Chaoran Zuo, ponieważ głosy są absolutnie niedopasowane do siebie jeśli chodzi o estetykę wykonawczą (całkowicie różne gatunki głosów, różne brzmienia). Przy bogato, pięknie brzmiącym głosie tenorowym, głos doktorantki brzmi ostro i infantylnie, co jeszcze bardziej uwypukla brak potrzebnego wolumenu. Uważam, że wykonanie pozostawia wiele do życzenia.

Jako pozytywny, można uznać fakt, iż doktorantka postanowiła zmierzyć się z wszelkimi trudnościami obu partii operowych, będąc ich w pełni świadomą, co wielokrotnie zaznacza w opisie dzieła. Odniosłam również wrażenie, że doktorantka pomimo wszelkich trudności starała się realizować, założone przez siebie i opisywane w pracy, elementy interpretacyjne.

Doktorantka emisyjnie odnalazła się na przestrzeni całej wykorzystanej przez kompozytora skali głosu, czasami bardzo ładnie brzmiała w niskiej skali głosu, bardzo też starała się o prawidłową emisję dźwięków najwyższych. W przebiegu nagrania kilkakrotnie głos zabrzmiał pełnią możliwości.

Doktorantka opisała swoje doświadczenia związane z przygotowaniem i nagraniem dzieła artystycznego, nie pomijając wielu problemów wykonawczych, technicznych czy interpretacyjnych, które napotkała. Jest to o tyle cenne, iż doświadczenia negatywne bardzo rzadko analizowane są w pracach naukowych.

Zgadzam się z konkluzją pracy, że tego repertuaru nie powinny śpiewać wykonawczynie zbyt młode (przed minimum 35tym rokiem życia), nie dysponujące perfekcyjną techniką wokalną, a zwłaszcza bez bogatego doświadczenia scenicznego i osadzenia w wykonywaniu repertuaru późnoromantycznego (w tym wypadku repertuaru oper Pucciniego w szczególności).

Integralną część dzieła artystycznego stanowi jego opis w postaci rozprawy pisemnej. Całość zawarta jest na 126 stronach. Opis dzieła artystycznego zawiera: Spis treści, Wstęp, trzy Rozdziały główne, Zakończenie, Bibliografię (autorka oparła się tylko na źródłach internetowych) oraz spis: rysunków, przykładów nutowych i tabel. Opis spełnia wymogi pracy naukowej.

We Wstępie doktorantka uzasadnia wybór tematu pracy doktorskiej. Opracowanie dotyczy głównie analizy postaci pod kątem literackimi i muzycznym oraz przedstawienia trudności wykonawczych obu partii.

W Rozdziale pierwszym opisano zmieniający się status społeczny kobiet we Włoszech na przełomie XIX i XX w kontekście historycznym, socjologicznym i kulturowym, co znacząco wpłynęło na budowę postaci operowych przez kompozytorów, a także ich odbiór przez publiczność.

Rozdział drugi ma charakter analityczny i jest główną częścią pracy. Doktorantka przeprowadziła analizy postaci: *Manon Lescaut* oraz *Toski* w kontekście pierwowzorów literackich, które stanowiły bazę dla *librett* omawianych oper oraz struktury formalnej (melodia wokalna a instrumentacja orkiestrowa, tonacje – wybrane fragmenty). Przedstawiła porównanie nagrań audio i video

wybranych fragmentów w wykonaniu światowej sławy śpiewaczek, wypunktowując różnice wykonawcze wynikające z: dojrzałości (wiek), doświadczenia scenicznego, koncepcji interpretacyjnej. Analiza ta była dla doktorantki źródłem inspiracji w poszukiwaniach dla własnego wykonania.

Rozdział trzeci jest oparty na doświadczeniach własnych doktorantki i dotyczy problemów wykonawczych omawianych partii. Autorka dzieli się w nim spostrzeżeniami z sesji nagraniowej wybranych fragmentów obu oper, składających się na przedstawione dzieło artystyczne. Przedstawia wiele trudności i problemów, które napotkała przy przygotowywaniu, wykonaniu oraz przede wszystkim w trakcie nagań. Opisuje też różne sposoby, jakie stosowała, aby chociaż w części sprostać wymogom wykonawczym wybranych przez siebie fragmentów dzieł operowych.

Praca napisana jest poprawnym językiem polskim. W czytelny sposób omawia badane zagadnienia. Praca zawiera przykłady nutowe (60), a także tabele (9) i ilustracje (7). Doktorantka w swoich badaniach naukowych jest rzetelna, przeprowadza analizę wybranych zagadnień dokładnie, co dowodzi dobrej orientacji w temacie oraz zaangażowania.

Tytuł rozprawy doktorskiej jest tożsamy z treścią opisu. Rozprawa doktorska spełnia wymagania pod kątem merytorycznym i edytorskim – zgodnie ze standardami.

Opis dzieła mgr Karoliny Ciwis-Kędry jest ciekawy, a program zaproponowany w dziele artystycznym został dobrany w taki sposób, aby zobrazować główne zagadnienia badawcze: kobiety w operach Giacomo Pucciniego na przykładzie Manon Lescaut i Toski oraz szeroką gamę problemów wykonawczo-interpretacyjnych w tych partiach, zwłaszcza w kontekście wykonania ich przez młode sopranistki.

Konkluzja

Przedstawiony zapis dzieła artystycznego oraz jego opis stanowią integralną całość pracy doktorskiej.

Wobec powyższego stwierdzam, że praca doktorantki mgr Karoliny Ciwis-Kędry, poprzez naukowy charakter stanowi ciekawą bazę wiedzy na badany temat, a przez to wkład w rozwój dyscypliny artystycznej – wokalistyka, jak również w dziedzinę sztuk muzycznych.

Doktorantka wykazała się wiedzą teoretyczną, a także umiejętnością do prowadzenia samodzielnej pracy artystycznej i naukowej. Rozwiązała założenia zagadnienia artystycznego i spełniła tym samym wymagania Ustawy.

Stawiam wniosek o jej przyjęcie.

prof. dr hab. Anna Jeremus-Lewandowska